

METSO luonnonhoito –kehittämishankkeen tukiryhmän kokous

Aika	25.6.2009 kello 12.30–15.00
Paikka	Tapion sali, Soidinkuja 4, 00700 Helsinki
Osallistujat	Marjukka Mähönen, MMM (pj) Lauri Saaristo, Tapio (siht) Aulikki Alanen, metsähallitus Terhi Koskela, Metla Mikko Kuusinen, YM Jukka Matilainen, metsäkeskus Häme-Uusimaa Markus Nissinen, MO liitto Länsi-Suomi Timo Soininen, Tapio Seija Tiitinen-Salmela, metsäkeskus Keski-Suomi Harri Tukia, SYKE Juha-Matti Valonen, UPM metsä

- 1 Puheenjohtaja Marjukka Mähönen avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Tukiryhmän jäsenet esittäytyivät.
- 2 Mähönen ja Kuusinen kertoivat ajankohtaiset kuulumiset METSO-ohjelman etenemisestä:
 - METSO valintaperuste-esite on saatavilla kahdella kielellä.
 - Elinympäristökohtaiset toimenpideohjelmat YM:n puolella valmiina ja MMM:n puolella työn alla.
 - PUTTE-tutkimusohjelma ja Metlan METSO-hankkeet käynnistyneet, MMM METSO-tutkimusrahoituspäätökset valmiita.
 - Yhteistoimintaverkostohankkeiden rahoituspäätökset tulossa syksyllä.
 - Metsähallituksessa METSO 10 000 –projekti on saatu valmiiksi on, korpi-METSO käynnistymässä metsätalouden mailla (etsitään korpikohteita ja edistetään niiden suojelua). Myös retkeilyalueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat on lähdössä liikkeelle.
 - Maanomistajien suunnalta ollut paljon kysyntää METSO:n keinojen käyttöön. Metsäkeskusten suunnalla kysyntä tuonut kiireitä, mm. luonnonhoitohankkeita on jouduttu siirtämään. Metsänhoitoyhdistykset ovat tekemässä ympäristökeskusten kanssa sopimuksia METSO-kohteiden välityksestä.
 - Ympäristöministeriö on kehottanut ympäristökeskuksia kokoamaan alueelliset yhteistyöryhmät.

Keskustelua aiheista:

- Korpi-METSOon liittyen todettiin tämän kehittämistyön mahdollisuudet: jos potentiaalia metsähallituksen kohteiden ympärillä yksityismailla, niin se kannattaa hyödyntää. Suunnittelu on se, missä voidaan säästää, kun suunnitellaan laajempia kokonaisuuksia kerrallaan.
- Metsäkeskusten METSO-tavoitteet työn alla. METSO:n asioita on sisällytetty metsäsuunnittelijoiden työn ohjeistukseen ja koodituukseen. Metsävaratiedon keruussa kirjataan METSO-kohteita ylös tilasuunnittelussa ja välialuesuunnittelussa. Viranomaispuolella METSO-asiat myös tarkastelun alla. Asiantuntijapalveluille ollaan rakentamassa toimintajärjestelmää luonnonhoitoon liittyen.

24.8.2009

- Käytiin läpi muistio tukiryhmän tehtävistä. Todettiin, että tukiryhmän tehtävät muotoillaan tarkemmin.

3

Käsiteltiin talousmetsien luonnonhoidon ylläpitämisen ja kehittämisen sisältöä METSO-ohjelmassa. Tukiryhmän jäsenet edustavat erilaisia METSO:n toteuttajaorganisaatioita. Puheenvuoroissa tuli esiin mm. seuraavia näkökulmia:

- Tapio
 - o METSO ohjelman onnistumista talousmetsien luonnonhoidon ylläpitämisessä ja kehittämisessä on vaikea kuvata pelkästään tehtyjen luonnonhoitohankkeiden määrään perustuen.
 - o Talousmetsien luonnonhoidon keinovalikoima monimuotoisuuden turvaamiseksi on laaja, mutta siitä on ollut aktiivisessa käytössä vain pieni osa.
 - o METSO:n toteutus mahdollistaa luonnonhoidon keinovalikoiman täysipainoisen kokeilun ja käyttöönoton luonnonhoitohankkeissa.
 - o Kehittämisen seurauksena luonnonhoidon monipuolisten keinojen käyttö ja METSO:n rahoitusmahdollisuuksien hyödyntäminen muotoutuu tulevaisuudessa kiinteäksi osaksi metsätalouden toimintakulttuuria.
 - o Olennaista, että kukin omalla tahollaan tekee työtä luonnonhoidon edistämiseksi ja madalletaan kynnystä alueelliseen yhteistyöhön. Yksityisen maanomistajan ääni pitää kuulla.
- UPM metsä
 - o UPM:n tavoitteisiin kuuluu luonnonhoidon toimintakulttuurin vakiinnuttaminen.
 - o UPM toteuttaa osaltaan METSO-ohjelmaa mm. omalla monimuotoisuusohjelmallaan sekä tarjoamalla luonnonhoitosuunnitelmia. Yhtiön omissa metsissä on tehty luonnonhoidon kehittämiseksi kokeiluja, esim. paahdeympäristöjen hoitoa, säästöpuuryhmien kulutuksia, hämeen kylmänkukkien kylvöä jne.
- MO liitto Länsi-Suomi
 - o On tärkeää kuvata elinympäristöjen luonnonhoidon tavoitteet ja hoitoa tarvitsevat kohteet selkeästi. Elinympäristökohtaisia toimintaohjeita tulee pystyä antamaan vaihteleviin lähtötilanteisiin. Maanomistajalle pitää pystyä esittämään, missä ja milloin toimitaan.
 - o Luonnonhoidon ei pidä olla itseisarvo, vaan toiminnan tulee olla kustannustehokasta. Luonnonhoidon konkreettiset hyödyt maanomistajalle tulee pystyä osoittamaan.
 - o Elinympäristöjen hoito on melko uusi asia metsänhoitoyhdistys-kentässä ja koulutustarpeita on paljon. Alueellisuuden ja vaikuttavuuden näkökulman mietittyvät myös.
- Metsäkeskus viranomaispalvelut
 - o Uuteen KEMERAan ja luonnonhoitohankkeisiin liittyen, linjaukset ovat tärkeät: mitä halutaan rahoittaa ja mitä ei. Viranomainen kaipaisi suuntaviivoja hanke-esityksien vertailuun.
 - o Kustannustehokkuus ja vaikuttavuus, mitä odotuksia näihin liittyy: paljon pinta-alaa vai laatua?
 - o Maanomistajien sitoutuminen luonnonhoitoon on myös tärkeä mieltä. Hoitotoimenpiteiden jälkeinen toiminta ratkaisee luonnonarvojen kehittämisen ja olisi tärkeä mieltä, kuinka maanomistaja sitoutetaan toimimaan siten, etteivät hoitopanosukset menetä merkitystään pian hoidon jälkeen.

24.8.2009

- Metsäkeskus asiantuntijapalvelut
 - o Elinympäristöjen hoidossa ja kunnostuksessa on todella tärkeää mitä tehdään, missä tehdään ja miksi tehdään. Kokonaisuudet ja kytkeytyneisyys on olennaista.
 - o Toimijoiden yhteistyötä tarvitaan, esimerkiksi metsähallituksen LIFE-hanketyöhön kytkettyä luonnonhoitohanketoimintaa.
 - o Kokonaisuudet ovat tärkeitä myös pienemmässä mittakaavassa, esimerkiksi puronvarsimetsiin rajautuvat säästöpuuryhmät (neuvonta).
- Metsähallitus luontopalvelut
 - o Kokonaisuuksien näkeminen ja kytkeytyneisyyden edistäminen koko tukiryhmän idea. Mietitään kokonaisuuksia alueellisesta näkökulmasta, esimerkiksi palojatkumoalueet, valkoselkätikkareviirit suojelualueverkossa ja niitä ympäröivissä talousmetsissä → parempia kokonaisuuksia tikoille.
 - o Luonnonhoidon käytännön lisäksi kokonaisuus tulee ottaa huomioon oppaissa, esitteissä, koulutuksessa, viestinnässä.
 - o Olisi tärkeä suunnitella, kuinka todennetaan ja seurataan talousmetsien luonnonhoidon panostusten vaikutusta.
- Metla
 - o Viestinnän osalta haasteena, luonnonhoitohankkeita ei samalla tavalla mielletä METSO-keinoiksi kuin suojelurajauksen tekemistä
- SYKE
 - o Luonnonhoidon kehittäminen on jatkuva prosessi
 - o Puustoiset suot pitää muistaa myös luonnonhoidon kehittämisessä
 - o Maanomistajien sitouttaminen voi olla vaikeaa
- YM
 - o Maanomistajalle markkinoinnissa kannattaa lähteä tavoitteista ja pyrkiä kuvailemaan sitä, millainen kohteesta tulee hoitotoimenpiteen seurauksena, ja tällä tavalla sitouttaa maanomistajaa.

Kommenteissa tuli esiin, että metsänomistajan sitoutuminen esimerkiksi luonnonhoitohankkeissa tehtyjen rakenteiden säilyttämiseen voidaan varmistaa sopimuksella hankkeen suunnittelun yhteydessä.

- 4 Luonnonhoidon kehittämishankkeen työsuunnitelma esiteltiin tukiryhmälle. Palautteena kuultiin seuraavaa:
- Korprien METSO-luonnonhoito kehittäminen tulisi aloittaa välittömästi yhteistyössä metsähallituksen korpi-METSO hankkeen kanssa.
 - Viestinnässä pitäisi korostaa, että kyse on alueellisesti merkittävistä yhteishankkeista ja välittää viestiä, että luonnonhoitohanke olisi tarkoitettu vain yksittäisen tilan piirissä toteutettavaksi, koska näin ei voi tehdä.
 - Kun uusi KEMERA astuu voimaan, sitten pitää olla materiaalia valmiina.
 - Keskusteltiin säästöpuiden korvaamisesta osana luonnonhoitohankkeen toimintaa. Sen mahdollisuutta pidettiin tärkeänä, vaikka asiaan liittyy epävarmuuksia (puuryhmien status ja pysyvyys).
- 5 Käsiteltiin alustavaa suunnitelmaa järjestää luonnonhoito-aiheinen seminaari. Saaristo esitteli muistion keskusteluista 5.6.2009 (Lauri Saaristo, Marjukka Mähönen, Jussi Päivinen, Aulikki Alanen). Seminaarin ytimessä on METSO:n elinympäristötyyppien luonnonhoito (hoito, kunnostus ja ennallistaminen), rajat ylittävä tarkastelu.

24.8.2009

Työnimenä on METSO ja luonnonhoito 2010: luonnonhoitoa talousmetsien ja suoje-
lualueiden kokonaisuudessa.

- Tärkeä seminaari, tavoitteena saattaa eri organisaatioissa toimivat elinympäristö-
jen hoidon ja kunnostuksen toteutuksesta vastaavat ihmiset yhteen keskustele-
maan.
- Parhaiten toimisi 1-päiväisenä tapahtumana, johon liittyisi illanvietto.
- Käytännön sovellettavuuden näkökulmat tärkeitä.
- Todettiin kiireellinen aikataulu seminaarin valmistelun käynnistämiseksi. Aika,
paikka sekä puhujavalinnat täytyy tehdä pikaisesti.
- Olisi hyvä, jos seminaaria tähdittäisi joku kansainvälinen luonnonhoito-guru, Poh-
jois-Eurooppalainen näkökulma pitäisi olla.
- Alueelliset luonnonhoitotyöpajat myös hyvä idea, niiden järjestämisessä voisivat
kunnostuutua ympäristökeskusten kokoamat alueelliset yhteistyöryhmät.

6 Ajankohtaisissa asioissa keskityttiin tutkimukseen ja metsäkeskuksissa käynnissä
olevien elinympäristöjen hoito- ja kunnostushankkeiden toteamiseen. Saaristo esitteli
yhteenvedon käynnissä ja suunnitteilla olevista lehotojen ja paahdeympäristöjen hoi-
toon keskittyvistä hankkeista metsäkeskuksissa.

Terhi Koskela kertoi, että Metlassa käynnistettiin vuoden 2009 alussa METSO-
tutkimushankkeita. Tutkimushankkeet tuottavat tietoa ohjelman seurantaan ja vuo-
den 2010 METSO väliarviointiraporttia varten. Ajankohtaisessa metsänomistaja-
kyselyssä saatiin hyvä palautusprosentti 50 %. Marraskuussa tuloksista pidetään si-
dosryhmäseminaari. Kyselyssä selvitetty myös metsänomistajien kiinnostusta luon-
nonhoitohankkeisiin. Metlan hankkeissa myös inventoidaan METSOssa pysyvään suo-
jeluun tulleita kohteita. Muita Metlan METSO tutkimusten aiheita: METSO-
elinympäristöjen määrä ja alueellinen jakautuminen; yhteistoimintaverkostot; mo-
nimuotoisuuden turvaamiseen liittyvät päätöksentekotilanteet: neuvonta ja päätök-
senteon verkosto; metsien luontaista häiriödynamiikkaa jäljittelevän metsänhoidon
vaikutukset monimuotoisuuteen.

8 Tukiryhmän kokoontuu seuraavan kerran marras-joulukuussa 2009.

9 Muina asioina todettiin, että valtakuunnallisten luonnonhoidon kehittämishankkeiden
yleisen linjan mukaisesti tukiryhmän jäsenten toivotaan voivan osallistua kokouksiin
virkatyönä. Matka- tms. kulujen korvauksia koskevat kysymykset Saaristolle.

10 Puheenjohtaja totesi kokouksen päättyneeksi.